

ФІЛОЛОГІЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР ПІД ЧАС ВІЙНИ

Філологія як наука про слово та текст відіграє ключову роль у збереженні, передачі та трансформації культурної спадщини. В умовах війни цей процес набуває особливого значення, оскільки мова та культура стають не лише засобами комунікації, а й інструментами ідентичності, опору та взаємодії між різними культурами. У тезах ми розглянемо, як філологія сприяє діалогу культур під час війни, які виклики перед нею постають та які можливості вона відкриває. Філологія є засобом збереження культурної ідентичності. Нажаль, під час військових конфліктів культура та мова часто стають об'єктами нападів: руйнуються бібліотеки, архіви, знищуються книги, змінюються мовні політики. У таких умовах філологи виступають як хранителі національної пам'яті, досліджуючи, документуючи та популяризуючи культурні надбання. Наприклад, переклади літературних творів українських авторів різними мовами допомагають розширити розуміння культури в інших країнах, формуючи міжнародну підтримку. Переклад завжди був мостом між культурами, а переклад під час війни відіграє важливу роль у налагодженні комунікації між народами. Він не лише сприяє розповсюдженню інформації про конфлікт, а й допомагає налагоджувати діалог між різними культурами. Так, переклад військової та аналітичної літератури, новин, художніх творів дозволяє міжнародній спільноті краще зрозуміти ситуацію та підтримати справедливість. Прикладом є переклади творів українських письменників, які описують реалії війни та передають національну перспективу.

Мовна політика під час війни набуває особливого значення. Часто мова використовується як інструмент пропаганди, водночас знищення чи

дискредитація мови стає засобом культурного геноциду. Філологи, лінгвісти та перекладачі аналізують ці процеси, розкриваючи механізми мовних маніпуляцій і протидіючи їм. Зокрема, важливою є робота над укріпленням позицій національної мови в освіті, ЗМІ та суспільному житті.

Ігнорування дипломатичних механізмів розв'язання суперечностей, руйнування діалогу культур створює атмосферу недовіри та ворожнечі, що може призвести до військових конфліктів. Але попри конфлікти, культура та мова можуть стати засобами примирення. Літературні проекти, спільні дослідження та міжкультурний діалог сприяють порозумінню між народами. Філологія допомагає відновлювати втрачені зв'язки між культурами, шукати спільні цінності та сприяти мирному співіснуванню.

Наукова думка не припинялася навіть у найскладніший період і за її векторами виявлення помітні напрями наукового пошуку, бажання сучасних науковців продовжити його за будь-яких обставин, вірою в те, що ситуація, врешті-решт, нормалізується і українська спільнота продовжить свій рух до кращого майбуття, консолідуючи й інші народи [1]. Філологія під час війни відіграє не лише академічну, а й суспільно важливу роль. Вона допомагає зберігати культурну ідентичність, боротися з мовною дискримінацією, сприяти міжнародному діалогу та пошуку шляхів до примирення. У цей складний час роль філологів як дослідників, перекладачів, викладачів і популяризаторів культури є надзвичайно важливою для майбутнього.

Чи може, попри усе, все ж бути дипломатичне рішення? «Зараз розмовляє зброя, але вікно для діалогу завжди має залишатися відкритим» (Антоніу Гутерріш, генеральний секретар ООН) [2].

(Зруйнований пам'ятник українському філософу і поету 18 століття Григорію Сковороді, 6 травня, 2022р.)

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Виткалов В. Науково-дослідна діяльність в умовах війни: до результатів проведення XX міжнародної науково-практичної конференції «Євроінтеграційні процеси в сучасній Україні в час війни: освітній і культурно-мистецький вимір» / В. Виткалов // Рівненський державний гуманітарний університет. – Рівне. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://orcid.org/0000-0003-0625-8822>. – (Дата звернення: 29.03.25).
2. Війна Росії в Україні: п'ять сценаріїв її завершення. BBC News Україна. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60594791> (дата звернення: 30.03.25).